

2.1. Hoe ga je vanuit concrete ervaringen en in dialoog met kinderen, om met kinderrechten op school? (interview Didier Reynaert)

“Ik denk niet dat er één model is van Kinderrechten dat je kan implementeren in om het even welke school. Ik zie heel veel diversiteit, afhankelijk van de schoolgeschiedenis en schoolcultuur. **We vertrekken nog te veel vanuit de leerplannen, en te weinig vanuit de concrete ervaringen die kinderen elke dag meemaken.**”

“REALISEER KINDERRECHTEN VANUIT DE LEEFWERELD VAN DE KINDEREN ZELF”

“**Als je als school het label ‘Kinderrechtenschool’ krijgt of claimt omdat je af en toe lesgeeft over kinderrechten, sla je de bal mis. We vertrekken nog te veel vanuit de leerplannen, en te weinig vanuit de concrete ervaringen die kinderen elke dag meemaken.**”

Didier Reynaert is lector aan de Hogeschool Gent in de opleiding Sociaal Werk. Als pedagoog werkt hij vooral rond kinderrechten en mensenrechten.

Een school die rekening houdt met kinderen, hoe zie jij dat?

Didier Reynaert: “Dat is een school waar je kinderen en jongeren écht laat participeren. **Kijk naar wat je voor, maar vooral mét hen kan doen. Luister naar hun bekommernissen, noden en wensen en ga daarmee aan de slag.** Probleem: kinderen mogen vooral participeren op veilige domeinen. Ze mogen de klas inrichten, de kleur kiezen van de muren, maar mee discussiëren op de klassenraad over hun resultaten, dat vinden we dan weer niet kunnen. Nochtans kunnen kinderen daar heel zinnige dingen over zeggen. Laat hen meedenken over het evaluatiebeleid. Zij kunnen wijzen op dingen waar wij als professional niet aan denken. Dan hoor je de kritiek: straks nemen kinderen hier alles over! Maar participatie betekent helemaal niet dat kinderen alles gaan beslissen op school. Het is heel legitiem om als school te zeggen: “na consultatie van alle betrokkenen hebben we dit beslist.” **Zoek dus naar werkbare evenwichten in wat leerlingen, leraren en ouders willen.** En die evenwichten kunnen erg verschillen van school tot school.”

2.1. Hoe ga je vanuit concrete ervaringen en in dialoog met kinderen, om met kinderrechten op school? (interview Didier Reynaert)

Geloof je in het concept 'Kinderrechtenschool'?

Didier Reynaert: "Ik denk niet dat er één model is van Kinderrechten dat je kan implementeren in om het even welke school. Ik zie heel veel diversiteit, afhankelijk van de schoolgeschiedenis en schoolcultuur. In het kinderrechtenverhaal denken we vaak ook vanuit juridische kaders. **Maar als je als school het label 'Kinderrechtenschool' krijgt of claimt omdat je af en toe lesgeeft over kinderrechten, sla je de bal mis.** We vertrekken nog te veel vanuit de leerplannen, en te weinig vanuit de concrete ervaringen die kinderen elke dag meemaken. Denk aan de controverse rond 'Schild en Vrienden'. Ik zag toen een school waar kinderen van acht, negen jaar daarover hadden geleerd. En dat is goed, want kinderen vangen dat sowieso op, hetzij thuis, hetzij van oudere kinderen. In die school gebruikten ze dat als aanleiding om kinderen te sensibiliseren, om thema's als racisme en discriminatie te bespreken. Harde thema's, jawel, maar als leerlingen met vragen daarrond afkomen, **durf dan af te stappen van je lesvoorbereiding, en speel erop in. Zo realiseer je kinderrechten vanuit de leefwereld van de kinderen zelf.**

Natuurlijk zijn werkpakketten rond kinderrechten relevant, maar het zit hem veel meer in je basishouding als leraar. Als je als leraar voelsprietten hebt om kinderen rechten ter sprake te brengen – zoals de dialoog aangaan over en met een kindje dat twee vriendjes wél uitnodigt voor zijn verjaardagsfeest, en twee andere niet – dan werkt dat veel beter dan een koffer met materialen waarin je leest: "Artikel 13 zegt dat kinderen recht hebben op vrijheid van meningsuiting." Kinderrechten kunnen opdreunen, daar gaat het niet om."

Hoe bevordert een kinderrechtenbenadering gelijke onderwijskansen?

Didier Reynaert: "Het is belangrijk dat je niet gaat 'cherry-picken', want **het ene recht kan niet zonder het andere.** Je mag als school niet zeggen: wij zorgen voor deze rechten, en hopen dat iemand anders voor de andere zorgt. Koppel armoedebestrijding niet enkel aan het recht op onderwijs, maar ook aan het recht op vrijetijdsbesteding, recht op behoorlijke huisvesting, recht op een gezinsleven. Al die rechten haken hard op elkaar in.

Kinderen spenderen een heel groot deel van hun jeugd op school. Daar leren ze erg veel, zeker ook informeel. **En dus liggen op school erg veel kansen om aan armoedebestrijding te doen.** We grijpen die voor een deel: attente leraren merken armoedesignalen op en gaan ermee aan de slag. Scholen zelf kijken hoe ze de grote kosten die gepaard gaan met schoollopen kunnen compenseren voor de kansarmen. Alleen lossen we dat armoedeprobleem niet op als de school niet uitbreekt uit haar schoolmuren. Dat doen ze bijvoorbeeld in Gent. Ze investeren in brugfiguren, kijken naar de context van het gezin. Er loopt een proefproject waarbij een OCMW-medewerker op woensdag op school is. Want ouders in financiële problemen vinden hun weg naar het OCMW niet, ook omwille van de stigmatisering die daarrond hangt. **Er moet dus veel meer wisselwerking komen tussen school en actoren die armoede bestrijden.**"

2.1. Hoe ga je vanuit concrete ervaringen en in dialoog met kinderen, om met kinderrechten op school? (interview Didier Reynaert)

Zo worden kinderrechten op school meer dan participatie?

Didier Reynaert: “Kinderrechten vertrekken vanuit de drie P’s: **protectie, participatie, provisie**. Er moeten dus voorzieningen zijn voor jongeren die hen ondersteunen. Maar door de vermaatschappelijking staan die voorzieningen voor jongeren en gezinnen onder druk. Ook daar kan de school mee op de nagel kloppen, door te investeren in een flankerend schoolbeleid. Door er mee voor te zorgen dat er kwaliteitsvolle vrijetijdsbesteding, zoals een sportclub, in de buurt is. Die wordt trouwens ook erkend als recht in het kinderrechtenverdrag. Maar de overheid rekent steeds meer op de burgers – en op commerciële initiatieven – om de buitenschoolse opvang zelf te organiseren. Burgerinitiatieven, daar gebeuren mooie dingen, maar buitenschoolse opvang overlaten aan de markt, daar maak ik me ongerust over. Want kinderrechten zijn er voor iedereen.”

Moeten kinderrechten expliciet in de lerarenopleiding aan bod komen?

Didier Reynaert: “Jazeker. Alleen is de vraag hoe: in één vak, of doorheen alle vakken? Het is goed dat je een vak krijgt waarin de alfa en omega van de kinderrechten uit de doeken worden gedaan, zodat leraren in opleiding daarmee verder kunnen. Maar ze moeten die rechten ook concreet kunnen vertalen, want kinderrechten zijn vaag, die hebben interpretatie nodig. Zo kan je beslissen om een schoolraad op te richten. Of je kan beslissen om leraren een houding aan te leren, zodat ze ook inpikken op wat leerlingen aanbrengen. Dat is allebei een concretisering van Artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag. **We moeten leraren opleiden om die vertaalslag te kunnen en durven maken. En dus ook inzetten op de professionalisering van de lerarenopleiders.**

Bovendien moeten we via onderzoek meer inzicht krijgen in hoe leraren de kinderrechten vormgeven in de klas. Want er is veel meer dan formele participatie, zoals het oprichten van een leerlingenraad. Je kan als leraar de kinderrechten waarmaken in de klas, zonder dat je er ooit hebt van gehoord.”

Interview door Wouter Bulckaert

Ontdek verschillende visies op

www.starttokinderrechten.be

voor LERARENOPLEIDERS
en hun **STUDENTEN**